

Изази суботом.

Цијена:

За ЦРНУ ГОРУ на годину 4 ф.,
за по године 2 ф., на четврт
године 1 ф.За АУСТРО-УГАРСКУ, ВОСПУ
и ХЕРЦЕГОВИНУ на годину 6
ф. на по године 3 ф. на четврт
године 1 ф. 50 новч.За све остале земље годишње
20 фран. у злату, на по године
10 фран., на четврт год. 5 фран.

ГЛАС ЦРНОГОРЦА

ЛИСТ ЗА ПОЛИТИКУ И КЊИЖЕВНОСТ.

Преплата шаље се поштом
укупно, непосредно админис-
трацији „Глас Црног.“ на Цетиње,
или отплатити поштом на
коју драго пошту; у коме је на-
ручице, може се преплатити
код г. Мера Рамановића, књаж.
прт. агента у Котор и Дошени се
никог уредиштва. Губошени се
не враћају.За огласе плаћа се: за
сваку ријеч или за број од пет
цифара по 3 новчића за први
пут, а за сваки даљи пут по 2
новчића.

ЦЕТИЊЕ, 4 августа.

Његово Краљевско Височанство, Принц Напуљски, Виктор Емануил при-
сисно је у строгом инкогниту јутрос
у 8½ на свом јакху „Гајоли“ у Вар,
гдје га је дочекао Његово Височан-
ство Престолонаследник Кијаз Данило.

Послије малог одмора у Кијажев-
ском Дворцу на Тополици, Престо-
наследник италијански са напијем
Престолонаследником и са пратњом
кренули су у колима преко Суторма-
на, с Вира до Ријеке возили су се на
пароброду „Даници“, на с Ријеке опет
у колима стигли су на Цетиње у 6
сати, уз најодушевљеније клицање
„Живео!“ многобројног народа.

Њ. Краљевско Височанство Принц
Напуљски одено је у новом Дворцу
Његовог Височанства Престолонаслед-
ника, на послје по сата одвезао се
са Својим Високијем Домаћиним и са
пратњом у стари Двор, гдје га је до-
чекала цијела Кијажевска Породица са
великодостојницима и дворским го-
сноћама.

Пред Двором је била упарађена
чета перјаничка и чета почасна редов-
не војске, а војена музика свирала је
италијанску краљевску химну.

Од новог до старог Двора улице
су биле пуне народа, који је најоду-
шевљеније поздрављао Његово Кра-
љевско Височанство, и при одласку и
при повратку из старог Двора.

Његово Височанство Господар од-
пратио је свога милога Госта у нови
Дворац.

Ова прва посјета тако личног
преставника славне Савојске Куће ис-
пуњава радошћу сву Црну Гору, а
разбудиће симпатије и у цијелом Срп-
ству, јер је Савојска Краљевска Кућа
витешки носила великога начела на-
родности, у коме српски народ гледа
своје спасење.

За то нека нам је добро дошао
Високи Гост нашег Кијажевског Дома!

ЦЕТИЊЕ, 3 августа.

Први сазив наше новоустановљене
редовне војске већ је на Цетињу.

Данас су млади војници са сво-
јим официрима и својом музиком
дошли пред манастир, да у почетку
свога рада приме црквени благослов.

За њима је дошао Његово Висо-
чанство Господар са Његовом Свјет-
лости Кијажевићем Мирком и пратњом,
и одма је Високопреосвећени Митро-
полит г. Митрофан, ту на отвореном
пољу, отпочео водоосвећење, на је
све редове војске благословио осве-
ћеном водом.

Иза овог црквеног обреда, Њего-
во Височанство Господар, громким
гласом, дао је правац и улио дух у
ову нашу нову установу следећим
ријечима:

Ђецо моја! Наше отачаство,
мила моја Црна Гора, опре-
мила вас је Мени, да вас мало
приучим у оној урођеној врлини,
која је већ подигла до нај-
већег врхунца гласа нашу вој-

ничку способност. Ја нијесам
овдје сазвао синове Црне Горе
да од њих створим проста покре-
тала, него да остану људи од
срца и сопственог значаја, и да
се само усаврше у они рад, који
су њихови очевни од свега више
љубили.

Господо официри! Ви сте на
Моје велико задовољство учили
војничку науку у иностранству,
и ви сте сигурно проникнути, да
свака земља има своје особине,
свог народног генија. Ја вам дакле
наређујем, да ову овдје сакупље-
ну браћу вашу, и ону, која ће
ову измјенити, поучавате у ду-
ху црногорском на све оне до-
пуне вјештине, реда и знања, које
нова школа изискује; а оставите
Ми Мога Црногорца у оном сво-
ме духу урођеноме, који је не-
раздјелим од овог горског зави-
чаја, јер би га све друго побр-
кало и посмело у оном позиву,
за који је Богом и Србством мој
драги горштак намијењен.

Ђецо моја! ви ћете у вашим
старјешинама наћи праву браћу
и ревностне учитеље, а сви заједно
у Мога Сина Престолонаслед-
ника Данила, коме сте сви врени-
ци, имаћете друга у оружју и
Главног Заповједника, који ће се
брацки за вас бринути, као за
најдражи аманет Мој и свега ота-
чаштва.

Да живи Црна Гора!

као да је тијем хтио Бог рећи: Црна
Гора нека је жива и нека жива буде на
славу мога имена а на понос изгубљеног
Српства; ја сам њен покровитељ, ја се
за њу бијем.

Дуга влада Савина траје 47 година
и пуна је крвавих мегдана, ње је на сло-
жини остављало пуно непријатељских тје-
лесина; пуна примјерних подвига, којима
се дичи не само Црногорац, него и сваки
Србин, видећи, да је Србин оно, што је
био: витез, родољуб и осветник косовског
јада — бранич вјере и слободе. За вријеме
његове дуге владе тражи се материјална
помоћ од Русије, а Русија тражи рато-
борне помоћи од Црне Горе. Црногорац се
и опет види у савезу с Русијом и вјерно
врши савезничку дужност. Црногорац тра-
жи крвавих сукоба с Турском и онда, кад
Турска о томе не мисли, и низом свога
витештва кити своја храбра, крвљу оро-
шена, чела.

Влада Петра I. јест влада непре-
станог рата са двијема највећим и најопа-
снијим непријатељима не само Црне Горе,
Српства, Словенства, него цијеле Јевропе —
са Турцима и француским освајачем. Влада
његова колико је у историји значајна са
ратне стране, толико је и са миротворне.
Несавладљиви и од Султана у пола неза-
висни Махмут-паша Бушталија, везир ска-
дарски, вреба прилику, кад ће прегазити
Црну Гору; на тако и учини, у отсуству
св. Петра, те прегазити Црну Гору. Али се
Црногорац враћа на згоршгта, те га рас-
копаје, и опет обнавља ватру на својим
старим огњиштима. Владика се враћа с
пуца и оправља заостатак иза турског
мача и огња. Сад се црногорска вучја
помоћ тражи не само од Русије, него и
од Аустрије. Црногорац је и овдје искрени
савезник ових држава. Црна Гора буде
после мира остављена самој себи и рије-
шењу свог ратног оружја; кроз дуги низ
година бори се са кивним душманином,

Махмут-пашом, задаје му ране војске, глав-
варима и њему; на му најпосле и главу
руби и тијело на живи огњ сипајује.

Побједа на Мартинићима над силним
Бушталијом зададе је велики страх Скадру
на Бојани, одакле је Црној Гори пријетила
највећа опасност; а побједа на Крусема
исте 1896 године сатрла је силу Скадру,
а Црну Гору ослободила од једног нај-
ближег и најкрвожеднијег непријатеља. Са
смрћу Махмута наше Скадар остаје без
бојног војсковође, Турцима се ломе крила
и застају у свом нападу на Црну Гору.
Са смрћу Махмута клонуо је и дух
турски; Скадар већ не бијаше оно, што
је био; ако бијаше и унапријед заклет
непријатељ Црној Гори, и ако гајаше не-
пријатељске мисли према њој — али не
бијаше опасан, нити легло онако злих и
ненадних нападаја. Смрт Махмутова обра-
довала је душу свакојег Србина; што
више, кањше је овај славни црногорски
ратни успјех у лицу Карађорђа пробудио
успавани српски дух, те је Србин устао
на оружје и после много проливеног крви
стекао себи слободу и независност.

Побједа на Крусема не само што је
Црну Гору избавила од заклетог неприја-
теља, него ју је уздигла на врхуницу ратне
славе, показујући другима народима нај-
успјешнији примјер јунаштва и пожртво-
вања, а Србији и Грчкој пут и начин осло-
бођења. Одте славне побједе има
мо ове године стогодишњицу.
Крусе су знамените а побједа
велезначајна.

Оружје највећег до сад освајача и
људског тиранина, које није подложно нич-
јој сили у Јевропи, мораде узмаћи непред-
мач црногорског, мораде се дивити сили
малеог народа и вјештини његовог духов-
ног вођи. Кадао Француз пријеђаше свој
Јевропи, кадао поплави цио сјевер, негов
и запад, Црна Гора пред њим стајаше,
као непријатељни зид, као изборници бедом,

Да живи Престолонаследник
Данило!

Да живи нова редовна војска!

Војска и сви присутни одазивање
се овим значајним очинским ри-
јечима Његовог Височанства најоду-
шевљенијем клицањем: Живео Го-
сподар!

Овој свечаности присуствовали су
царско-руски министар, г. Аргиропуло,
и грчки генерални консул, г. Логотетис.

До објављеног прославе двестогоди-
шњице наше Династије не проостаје нам
него мјесец дана.

Прославни одбор и његови пододбори,
од кад су се установили, радили су нај-
ревностније; али учини саме прославе ви-
димо, да Цетиње још није готово да дочека
толико гости из иностранности и са стране,
колико се спремају да присуствују на овој
прослави.

Овај велики одзив, колико нас радује
као доказ великих симпатија што ужива
наша Династија, толико нас у брину меће,
како ћемо госте дочекати особито о Малој
Госпођи, када на Цетињу често бива и
ружно и студено вријеме.

Осим тога, трудно да ће рад на
Орловом Кршу око споменика до тада
готов бити, ма да се радило и ради непре-
стано са свијем силама. Требало је врхове
ломити и провалије испуњавати ради про-
стора на ком се споменик подиже, и то је
највише времена одузело.

С тога се објављена прослава одлаже,
да се изврши, ако Бог да, до године; а
међу тим, приликом предстојећег доласка
Његовог Величанства Краља Србије Алек-
сандра I. имаћемо довољно радоснијех
дана.

Дуги низ година и жестоки бојеви са сил-
ним Наполеоном прославили је Црну Гору
и њеног Господара, а гомиле мраморја од
Дубровника овамо свједок су црногорског
јунаштва и јесни доказ, да Црногорац није
само јунак на своме огњишту, на својем
камену, него и на туђем прагу, на туђем
камену, само ако се то од њега није.
Црногорац је овдје показао, да не жали
уложити све могуће силе за
вјеру и слободу своје изгубље-
не браће. Борио се 7 година за браћу
Босне, и да је тројином толико муке
видио, тројином толико момака изгубио,
тројином толико година рат водио — не
би жалио, само да онет браћа Босне не
потпадне под туђу власт.

Витештво и духовитост Митрополита
Петра I. и неробљивост силе Ловћенских
змајева гласи се на далеско, те се његова
помоћ тражила не само од Русије и
Аустрије, него и од Италије. Црногорац
вјерно врши савезничку дужност, и онда,
коме нико није могао спријечити пут у
напредовању, сузбио својих гора, те је
и сам Наполеон признао Црногорце за
најбоље јунаке на свијету.

Појава турска у Јевропи Српство је
довела до најцрњег стања, али је и пока-
зан у лицу Црногорца, да су Срби духо-
вити и нестрашни, моћни и снажни, да су
кадри издржати највеће невоље и патње,
и опет да се њихов дух не да угушити,
њихова сила да не аоне под снажним
притиском. Сила француска нанјела је
понос Црној Гори и уздигла је на врху
круне свјетског јунаштва, одкле сеја при-
мјерно, одакле пламти и грије срца свим
њеним љубитељима, а неслобођеном Срп-
ству улијева наду на бољу и сјајнију
будућност.

Влада св. Петра, у току од 48 година,
свршава мирно. Околни непријатељи уви-
ђају силу ума његова и мишце његовог
храброг народа, па ређе покушаваху нап-

ЛИСТАК „ГЛАСА ЦРНОГОРЦА.“

РИЈЕЧ УЧИ ПРЕДСТОЈЕЋЕ ПРОСЛАВЕ.

(Свршетак.)

Василије, који је још рано показао
врлину јунаштва, бистрину ума и љубав
према слободи и домовини, изненада се
престави у Русији, а Сава сам продужи
платати, носећи на своје старачке плећи
тешко бреме духовно и свјетске дужности.

Каква ли је опасност пријетила Црној
Гори онда, кад ју велика сила двају непри-
јатеља бијаше опколила са три стране:
турска сила са сјевера и истока, а мле-
тачка са југо-запада. Црногорцу је онда
пријетила очевидна пропаст, нити је изгле-
дало, да ће оваликој сили одолети. Али,
ипак, нити клону духом, нити изгуби вољу
и наду, него се ријешити у име Божије бра-
нити своје мило отачаство до потоње капи
крви. Млади Ђакон Петар Петровић (Св.
Петар) предводи Црногорца и са малом
шаком војске изненада поноћи удари на
многобројну сјеверну непријатељску војску,
те се пуно Криво напуни душманским
љешинама, по којима Црногорци весело
коло хватаху и шемљук истураху. Ту се
на мртвим љешинама завјерише, да на
мекдан стану и источној сили, на у знак
освете укретине крваве мачеве и гараве
двердаре, и покронише своја витешка
чела освештаном крвљу, па, пјевајући,
окренуше са својим вођом и будућим архи-
епистром. Иако крвавог разбоја бијаше им
скројен у намети, само се сокољем хра-
броху јунаци, а крвавој војсци, и рато-
борној осветничкој чети стиже на путу
раздостан глас: да се и Бог бије за Црно-
горца са његовим непријатељем. Непри-
јатеља сила Божија муњом и громом уништи
један исти дан добану и нешто војско
источне и југо-западне непријатељске силе,

ПОЛИТИЧКИ ПРЕГЛЕД.

ЦЕТИЊЕ, 3 августа

У свези са разликом односа Њемачке и Инглеске према критском питању, био се разио глас по листовима, да ће њемачки канцлар кнез Хоенлоуе дати оставку, што би значило, да се Њемачка приближује Инглеској. Но најновије телеграфске вјести сасвијем опротивљавају тај глас. Констатирајући то, петроградско „Н. Време“ пише: „Наступиће вријеме, кад се Њемачка неће моћи даље уздржавати од дјелотворног учешћа у догађајима, који се збивају на јевропском истоку. Већ је очевидна и сувише дволична улога Инглеске односно Крита, и потајни напори инглеске дипломатије, да подигне на првостепену јевропску важност критски устанак. Успјеху тих напора треба учинити крај једнијем или другијем путем. Ако има средстава, да се Крићани убједи и да се Грчка принуди, да се одрече од даљег подржавања устанка, без блокирања острва, то би наравно било боље, но и пред овом крутом мјером уступити било би опасно, јер критски устанак може запустити источне ствари, како се не жели ни најмање. Ми држимо, дјелујући у сагласју, континенталне државе могу умирити Крит, без обзира на тајно протудјеловање Инглеске, која се претвара да с њима заједнички поступа. Ради тога потребит им је савремени притисак на Порту и на Грчку, које се појављују очевидно оруђем инглеских интрига. Да тај притисак буде потпуни, довољно ће бити, да Њемачка отворено и одлучно стане радити на истоку заједнички са Русијом и Француском. Државе, које су у тројном савезу неће одити противу намјера берлинске владе, и тако ће Инглеска имати посла са једнодушним отпором све континенталне Јевропе. Нема повода претполагати, да ће Њемачка друкчије поступати у овом питању. Инглеска је довољно открила карте своје дволичне игре. Већ нико не сумња, да је критско питање исто као и јерменско, потакнуто инглеском дипломатијом, с намјером да се одклони с дневног реда египатско питање, у ком су интереси Њемачке очевидно солидарни с интересима Русије и Француске. Треба жељети и надати се, да ће се нада лондонских политичких кругова, основана на оставци кнеза Хоенлоуе, расијати као прашина.“

дати на Црну Гору. Влада његова пуна је бисера од јунаштва и алам-камена од правде и мирољубља. За вријеме његове владавине се ријеке крваве, камен се заливао оловом, ледине се покривале љешинама, кљанци заударали трулежом; крв се лила по гарама и низијинама, по мору и суви, по камену и трави; Црногорац је једним духом дисао, једном је мишљу био задовољан, к једној је цијељи тежио, једно је поuzeће вршио. Црна се Гора под његовом владом почела ширити и уздигла се, а убрзо се међу прве војсковође свијета њен витешки вођа, којег најљуће ратно искушење не сатрије, нити га старост обрива, него до смрти, уз праведни живот, непрестано проведе у рату с крвожедним непријатељима.

Велозначајна влада Митрополита Петра I. оградила је Црну Гору са бедемом непријатељности, са темељом самосталности, те влада његова пријемника Митрополита Петра II. јест — мирнија и већ се он почиње старати, да у Црној Гори уз јунаштво његово и просвјету. Неки мали подмукли покушаји узнемиривали су Црну Гору по границама; али је то све његов велики ум уз храбру мишицу Црногорца знао савладати и одметничке духове умирити. Петар II. коначно прескида домаћу неслогу, мири братства, веже их духом јединства и слоге; заводи у земљи ред и постојано правитељство на Цетињу; сам, жедајући науку, добавља научене Србе, те се поји знањем и земљу просвјетљава; заводи школу на Цетињу, добавља штампу, прву посље Ободске, у којој се штампају црногорски летописи с календаром и црквене књиге.

Бенијанни владика у мирно доба своје владе од 21 године цјева неумрла дјела својих предака и црногорских витезова и плете им неувехле вијенце. Пјеснички његов ум ствара чудеса, којима се диве покољења; до неба се подиже

Односно блокаде Крита парижки „Порд“ саопштава, да иницијатива предлога, да се Крит блокира, припада Аустро-Угарској, коју је мисао Њемачка потпуно подупрла. Русија са своје стране предложила је, да се ово питање субординира ономе о концесијама новијема и шпиритима од стране Порте у корист Крићана, мимо Халенске конвенције. Идеја руска подржана је била од Француске и од Инглеске, и превалила је над опом аустро-њемачком. Сада се преговори настављају у Цариграду и има се наде, да ће скоро Порта саопштити нове концесије Крићанима. Ако Крићани не приме ове концесије, онда ће слиједити блокада.

Али су преговори овако стали прије страшног покоља у Анаполису, што ће ствар онет запустити.

ПРЕГЛЕД ЛИСТОВА.

Задарски Српски Глас доноси следећи чланак о Русији:

На западу пише се криво о Русији по незнању, или по злоби. Свакако постоје и данас многе предрасуде о Русији. Тако смо и ми овдје о Далмацији, није давно, читали у једном полуделушеном листу, који би имао о озбиљнијим стварима озбиљно писати: да је руски цар поглавнију свију православних цркава на свијету, па по томе и у нашој монархији. Како и откуда та мисао? Не знамо како се и зашто одржава, али је она овако постала: на западу је пала врховни старјешина свега римског хришћанства и по томе се на западу мисли да све цркве морају имати свога једнога врховног старјешину, свога папу!

На величанственом крунисању у Москви, међу стотинама страних новинара, био је један од уредника бечке „Neue Freie Presse“, првог листа у монархији, који је по свечаности отишао у Петроград и отуда шаље своје брзе слике о политичким приликама у овом великом царству славенском и у његовој пријестолници. Колико се он упутно у ове прилике и колико су бистри његови погледи, о томе нећемо овдје говорити. Свакако ту има доста добре воље. Ми се с тога устављамо на једном од његових изјављенија, који се тиче прокурора св. синода Побједоносцева. Јер Побједоносцев је прихватио у мноштвеном уредништвима на западу, а особито у оном, где управљају јевреји,

Бечки новинар био је код Побједоносцева и чуо његово мишљење о питањима, који су највише на ерцу пијесима бечког листа. О Побједоносцеву каже бечки новинар како је он уман и некрпљен човек. Што мисли, то он како отворено свуда и на сваком мјесту. С тога заводи га је особито покојни цар Александар III.

његов ум, небеса пребира и прозира тајне небеског пријестоло; његов таленат вије се облацима, обвја главу Довљена, гледа раскомадано Српство, тужно посматра вољу његову, цјева патње његове и у читиљу бесмртности кити и ниже његове пријемне подиже. Србина цјева, Србину пјесме своје посвећује —

„Србин српског роду снове
„Ово дјело посвећује;
„Његово је ситно цијеће
„По а вади правој Српства
„И уварено и побрјато,
„И у цјева роду дато.“

Његош.

Велики ум Петра II. прозирао је у подогледну даљину, стварно је познавао прошлост и савременост, па је из тога проналазио у будућност. За то се неуморно старао, да Црној Гори створи љепши будући живот и да јој добије господара, који ће не само бити први међу првима, како умом, хитрином и витештвом, него који ће се од својих претшественика разликовати и у називу повјерене му земаљске дужности — старао се, да Црна Гора добије свијетског господара. Његову велику благотворну замисао остварио је одмах његов наследић бесмртни Књаз Данило.

Одважни Књаз Данило препорађа Црну Гору, ствара књажевину, а себе гласи књазом њеним. Улајева љубав код својих војника у познато њихово јунаштво; тријеби штетне навике, самовољства и непотребне обичаје из Црне Горе; утврђује самосталност Црне Горе; труди се дневно и ноћно око побољшања своје државе; уређује војску; уздиже јунаштво над свим; неуморно приједе своју домовину с краја на крај; пробира врсније поглавце; веже их духом јединства; буди усавани дух окодне подјармљено браће Срба; одбија страшни турски нападај; брани своје и народне светиње; поноси

Побједоносцев казао је новинару, како његов лист није пријатељ Русији и како о њој пише криво и неправдо. Стога је добро учинио, што је дошао. За кратко вријеме и у неколико разговора не може све познати. Али ипак може правилније судити. Сад је Побједоносцев започео од јеврејског питања.

Њему су ради тога, ради прогонства јевреја, долазиле пријетње писмене из свију страна свијета. Ипак он није ничему крив. Он не би могао прогонити присталице једне вјере, ради вјере. Јеврејско питање у Русији врло је замршено. Оно нема вјерски значаја, него привредни. Русија је примила од Пољака ово немилостиво, као инвентар. Пољска аристократија својом несретном управом није знала створити грађанског стањења, те је на његово мјесто подигла јевреје. Пољаци и јевреји утицали су наопако једни на друге. Поставио је један тип јевреја, који се не може упоредити са осталим јеврејима на свијету. У селима јевреји су због постојања, а у градовима јевреји су били су најгладнијим смутњама. Држава је морала посредовати за невољу. Шта је она чинила, само на одбрану закона, то наменила на поступак са Китајцима у слободној Америци. Пристојнијем и изображенијем јеврејима лијено је у Русији и тако ће им увјек бити. Покојни Хирш, јеврејски богаташ, писао му је и нудио му је 50 милиона за градњу жељезнице, ако се обустави прогонство јевреја. Побједоносцев није га одбио, него је поставио прениску и све му казао шта је и како. Хирш је на крају послао св. синоду један милион за школе. А Хирш био је заступник јеврејски и познао је какав је Побједоносцев.

С овога је руски државник прешао на гласове о градњи устава. Говори се без престанка да је за покојнога цара Александра II. направљен нацрт устава и да је исти уочи његове смрти већ био готов. Сами овај њемачки новинар приноси једна на другом мјесту, како ови гласови нијесу потпуно истинити. Радило се само о неким реформама. И најлибералнији елементи у Русији признају, да се уставне институције не могу преносити из туђих земаља у Русију. Што се тиче Побједоносцева, он је новинару рекао, како се заступања на пријестолу цара Александра III. радило о сазиву једне скупштине без одређеног циља. Треба промислити на забуну, што је онда владала. Он Побједоносцев, имао је свијетовати сина крај мртва оца. Он своје мишљење никада не крије. Он се никад не претвара. И онај пут казао је оно, што је мислио. Оно, што се онај пут планирало, на било то и најумјеренија промјена, то би била несрећа, управ пропаст Русије. Тако је он отворено говорио. Тако је мислио онда, на мисли и данас: да те ствари нијесу за Русију.

Са ове тачке прешао је разговор на трећу, тачку, о панславизму.

Држи ли се збиља да код нас разуман човек може мислити на то, како би Русија окупирала све славенско земље и народе? говорио је Побједоносцев. Ми знамо што смо и колико смо јак. Ми нећемо да будемо ништа више. Ми смо

се са славном побједом на Грахову, ће се је тројним успјехом крунисао неуморни труд младога Књаза, ће се је Црна Гора показала, да је кадра до ного потући редовну непријатељску војску — те је свијет с удивљењем гледао на Црну Гору, а с поштовањем на њенога Књаза.

Несавладљиви дух и витешки карактер правога војсковође великог војводе Мира, брата Данила, редовно је практично бојно пољано, предводећи своје витезове, те је послужио свом великом брату крвнџа потпора како у рату, тако и на миру.

Влада младога Данила траје само 9 година, али је показала толико ратног успјеха, толико политичке вјештине, да јој се с правом свако дивити мора. Кратка његова влада задрхта Стамбол, потресе Турцију, осваји Црногорце, а охрабри подармљену браћу. Кратка његова влада увелича Црну Гору са неколико племена, прошири границу и ограничи Црну Гору са Турском. Кратка његова влада ствара Црној Гори закон према њеним приликама, закон, који је због страшног кањавања а добро узносио, закон, који је црногорске духове умирио и у ред довео, закон, који је земљу уређио. Кратка његова влада наставља рад Петра II. у погледу просвјете: уче се младићи на Цетињу, па се шаљу у иностранство, да се напонају науком, како би роду и дому од корист били. Кратка његова влада учинила много, а идеја младога Данила била је још већа; него рана смрт спријечио остварење замисли, коју је предузео његов врли наследић, данас срећновладајући Господар Књаз Никола.

Влада Књаза Николе у најбољем је јаку а дај, Боже, да устраје још за дуги! Његова влада повела је Црну Гору црногорским кораком к напретку, и сваким даном упућује к срећи и отвара јој сјајнију будућност. Два велика рата с Турском и сго

пајвеће славенско царство. Зар нам то не може бити довољно. Ми љубимо остале Славене и жељимо им свако добро у дла прavic: у вјерском и језичком. Зар је тешко задовољити томе? Заста није није, па ни Аустроји. Али тамо не смију одлучивати језуитске тежње. Рекло би се да је то сада тако. Влада заиста није с њима ни јавно ни тајно, али она се колеба, а у томе језуити, који увјек иду једном циљу, напредују. На тај начин могу се највише протумачити прилике у Галицији и Буковини. Ја мислим да су онамо језуити без икакве узде, да им све иде на руку, а ја мислим да то није корисно за Аустроју, што Пољаци доуштају да они неограничено дрмају. Ја жељим, то вам истрено кажем, а то у духу наше вјерске и народне осјетљивости, да тако не буде увјек. Ја би такођер жељео, да либерали у Угарској боље бране мисао једноправности према Славенима. И то би њихова корист била. Ове вам жеље не тајим, али би било дуго кад би се из њих изводиле панславистичке тенденције, јер их код нас нема. Ми смо задовољни оним, што нам је судбина дала.

Овако је говорио Побједоносцев и исказао своје мисли у ова три питања, што се по новинама на западу, особито у Бечу и Будимпешти, истичу. Споминућу језуите и њихову вјерску пропаганду, биће се руски државник сјетио такођер Босне и Херцеговине. Ми мислимо да он ове земље није хтио намјерно споминати.

Свакако и непријатељи признају овом руском државнику да је искрен. И овај пут он је говорио онако као што мисли. О панславизму у политичком смислу нема ни озбиљна говора. То је страшно измислило страх или намет славенских непријатеља.

Али ми чујемо како се и неке погрешке у нашој монархији виде на страни. И о њима је Побједоносцев искрено говорио. А ми бисмо се радовали, кад би се о овој ријечи озбиљан рачун водио у Аустро-Угарској. Треба да смо сви у истини једнаки пред законом и да се строго на пут етне вјерској пропаганди и језуитском упућују, од чега Аустроја није никада видјела никакве користи.

ДОПИСИ.

Колашин, 24 јула 1896 године. — Има већ неколико времена, како се у нашем Колашину сложила неколико околних села, као: Линово, Плана, Блатина, Бистрица и Дријенак, да по благослову највише духовне власти подигну на Блатини, на Црквини, једну цркву, јер су сва та села удаљена, да су, док се подигла црква у вароши колашинској, морали ходити од 4 до 6 сати, у Доњу Морачу да се тамо моле Богу и примају св. тајне. Но пошто и данас имају да иду до варошке цркве до три сахата, што је много тешко, а у зимње дане и врло опасно, то су се ова села сложила, и већ се почела задати црква у славу св. Тројице.

Само име тога мјеста свједочи, да је оно било још од старијих времена цр

тине ратних бојништа свједок су овдашње воље и несавладљиве мишице узоритог Књаза Николе и љубави црногорске према Књазу, домовини и слободи. Црна Гора се знатно увеличала, проширила своје границе према Турској, задобила нешто Српског Приморја и показала свијету, да је с мудрим вођом кадра повести вишегодишњи рат, и да се не бије само за своје отаџбине, него и за своју браћу, који чале лу под непријатељским бичем. Књаз Никола води Црну Гору к срећи, и његова влада траје на ону еребу цијелог раскомаданог Српства.

Са предстојећом 200-годишњицом Дом Петровић-Његоша слави јубилеум свог ступања на црногорски пријестол; Црногорац слави своје непобједно оружје, непокорни мач своје владајуће лозе, слави бесмртне подвиге својих предака, крваве међдане и љута разбојништа; а Српство слави искру српске слободе, која је тила и онда, кад је морским валом заплускивана била, која се је могла сачувати кроз петсто година најљуће патње, те данас — Богт фала — дивно сјаје и жаром загријева срца свим пријатељима Српства, а Српство слави труд свој и својих неумрлих предака, и одаје им дужну пошту и признање.

На Ободу, на Петров-дан 1896.

Ан. Јосифовић.

квено. Црква, која се данас подиже — на истоме је мјесту, али није на темељу, јер нова црква шири је од рушевине старе, а у дужину је једнака. Мјесто, на којему се црква подиже, налази се међу два пазора, који су око 50 метара раздалеко један од другог и отолен продужују свој ток, и на једно 15 метара ниже цркве састају се у једно, те мјесто на ком се црква подиже изгледа као неко мало полуострво. На једно 40 метара од цркве, пут југо-источне стране, налази се десни извор, који се и зове Црквонитак. Извор тај толико је велик, да на њему може млин млетити у свако доба године; млинштите је ту и прије било, и то на самоме извору, и побожна општина има наміјеру, да онај млин подигне, који би имао толико прихода, да ова црква неби оскудјевала у својим најпужнијим потребама. Најближи пољопривредни овога мјеста, знајући, да земља на којој они живе, временом је била црковена, готови су уступити цркви од добивене својине, а да се њима накнади на другом мјесту. Па пошто има још нешто комунице, та ће накнада по општини бити врло лака и неће нанути на терет исплаћивања на родњега, а ова црква бити ће као неки мали манастирић, а још тим више, што и сами Турци на овом мјесту, међу изворима нијесу ништа радили, него су то, по који пут допустили само каквом год сиромашном хришћанину, а за себе су говорили: „Ми пећемо. То је накупско.“ (Вакунско су све знали што је било својина манастира морачког као Сјерокоште и Стриоча Лука.)

При раскопавању старе црквине строго се назвало, дао би се нашао какав год катен са надписом, или какав год други остатак, који би могао дати какво објашњење те давно подигнуте грађевине, али на жалост цео труд око тога остао је узалудан. Кад су се рушевине расчистиле, нашло се врху земље око метар зида, на ком је био остатак молераја. Назвало се и на томе, да ли би се какав надпис нашао, но, изузев појединих скраћених слова, која су означавала име светитеља, није се ништа нашло.

Нико није могао никаквога предања казати ком је светитељу био посвећен стари храм, али од прилике, како ми је рекао један човјек, да су турци имали од прије обичај, да се близу овог мјеста окупљају на сјело на Тројичиндан, према је то било сваком годином све мање, могло би се закључити, да је тај њих скуп остатак саборног храма ове цркве, а сви колонијски турци и данас знаду, који је од које хришћанске породице.

У недељу, 21. Јулија ове године сакупило се било на овом мјесту неколико стотина душа са пресједничном рада г. командиром Драгином Перковићем, капетаном Малином Радовићем, неколицином официра и другејих главара народних. Свако је очекивао радо, да види освећење почетога рада. Око 11 сати дошао је из вароши Протојереј Н. Симић, са још неколико свештеника, гдје је са мјесним свештенством најприје одлучено водосвешћење, а за тим молитве и благослов на почети рад и побијање крста на мјесту, гдје ће бити св. тризла. За вријеме читања молитава цео се народ у наоколо сакупио, и владало је неко тихо страхопоштовање, а радост се просипала по лицу сваке особе, из шта се може јасно читати велика побожност у томе народу. Кад је свештеник прочитао пошледићу молитву и изговорио одност, тада је један млади казуђер из Петинског манастира родом из Мораче Симоновић — међу скупштином изговорио — Нишфор лијепе пригуду бееједу.

Послије бурнога клицања „Живио Господар“ — народ и главари одпочинули су у хладу, гдје је у чеду био проточер звитер Симић, којему су с десна и лијева стојали остали свештеници. Ту су одмах дошлеји који као главените морачке мученице, да се грло оквеси. Прву чашу дали су проти, који је напуну у здравље Господарево, гдје се онет заборило „живио Господар.“ Општинари су тада приредили објед, на који су позвали свештенике, гдје смо се почастили разним њишурјама, међу којима се налазила и грушавина, које нисам нема ни на једном господском париском столу, нити је умјиу сви акције пригледити. При тризну на зеленом њишур, било је још здравца у здравље Кљавице и њезина Богом благословенога народа. Стара амајлија, свештеник Јосиф Милић, напунјао је у здравље омиљенога пријатеља нашега краја, г. Митрополита Митрофана. Пошто смо се господски почастили и неколико посјеђели, протоса неколико духовника пошао је у варош, а ми смо с главарима остали и даје ту, да а у етом грађе више, г. Васом Поробићем још пригледити шемо, о што усјејенијем раду. Напоменућу вам још и то, да ако мислите нут ових крајева путовати — то сад одложите, јер ни у каквом племену неуреднијих путовања нема, а на више мјеста отурен је од својега права, да је зајутро њим проћи. Како само дјело свједочи, мјесне власти нису само по народно благостање занемариле; — и они ће већ увидјети ту потребу и даћи народ на рад, за који ће они сами дати примјера. К.....

Књижевност, умјетност и просвјета.

(Династија Романовића.) Биоградске „Вечерње Новосте“ пишу:

Ових дана направило се равно 300 година од рођења оснивача данашње славне царско-руске породице из племена Романовића.

Било је то прије 300 година, кад се Русија налазила у врло неповољним и несрећним околностима. Руски престо био је остао без главе и крунисаног цара; а онда је као и данас Русија имала много непријатеља. У Москви заповједали су Пољаци, а у Нижњем Новгороду били су заузели Швеци. Кримски Татари и Козаци поткопавали су Русију, а Турци, који су још онда били силни, покушавали су, да продире у Русију. Онда је Русији и рускоме народу пријетила велика опасност и мислило се, да Русија више никад неће подићи главу, и да је њена моћ за свагда сломљена.

Тако су мислили и држали руски непријатељи, али је Бог правде, Бог православне вјере, Бог Русије и Словена, другаче располагао, и Русија је у најкритичнијем тренутку срећно испливала и тако славно поново ускренула, да су њени противници били на свим линијама побјеђени. Великој Русији и великом руском народу, Бог је увек дао славних, храбрих, умом обдарених и патриотичких синова; а руски народ предвођен од својих великана и првака, увек је радо ишао да се жртвује за своје отаџбину, за вјеру, Бога и за цара; пак је увек славно побјеђивао, и Бог му је помогао.

У најкритичнијем тренутку позвали су у Нижњем Новгороду народ под оружје руски богатири, Пожареки и Минини, којима су следовали и остали великаши из других градова пространие царевине, и Бог им је помогао, да у кратко вријеме очисте Москву и Нижњи Новгород од завојевача, и да их потисну са руског земљишта. Кад се све ово догађало, а то је било 1613 г. била је изумрла владајућа лоза Рурикова, из које је дозе, најближи рођак био млади Михаил Феодоровић, коме је тада било тек 16 година.

Руски великаши састану се 1613 год. у светој Москви, и једногласно изабериу и крунишу на царство Михаила Феодоровића — Романовића, као најближег рођака славне царске породице из племена Рурикова.

Избор и крунисање младог цара Михаила Феодоровића Романовског, било је 11 јула 1613 године. Млади цар затекао је Русију у врло непријатним приликама, и у вјешитом ратовању, сузбијајући и одбијајући своје многе непријатеље, и чистећи земљу од похланих завојевача. Млади цар имао је вјерне савјетнике, а руски великаши били су увек готови, да свога цара потпомажу, и да се сви жртвују за своје отаџбину, за православну вјеру, за Бога и цара. Млади цар Михаил Феодоровић почео је одмах самостално радити, руковођен и потпомаган од својих савјетника и патриотички великаша, подигао је он врло брзо углед Русије и руског народа и одмах пошао му је за руком, да положи чврст темељ срећи и будућности своје државе; закључио је трговачке уговоре са Инглиском и Холандијом, и ступио и пријатељске односе са Њемачком.

Млади цар Михаил Феодоровић управљао је у Русији по духу времена, по животу, обичајима и карактеру руског народа; давао је земљи и народу практичне законе; призивао је и саслуживао народне изабранике и великани; био је кротак, побожан, до крајности моралан и савјестан, и он је за вријеме своје владе од 1613 до 1645 године положио чврст основ данас славно владајућој царској руској породици и величини Русије; владао је доста срећно 32 године и било му је 49 година кад је умро 12. јула 1645. године.

После смрти цара Михаила Феодоровића из племена Романовића прелазила је руска круна и на женску страну, али је лоза Романовића напредовала, док није постала многобројна, и тако су се чланови владајућег царског дома умножили, да је данас царска руска породица из племена Романовића, једна од најмнобројнијих од свију владајућих породица у свијету.

Млади цар Михаил Феодоровић био је славан и за своје отаџбину заслужан, али је Бог хтио, да су после њега сви руски цареви од лозе Романовића били славни и чувени, и да се увек појављивао све бољи од бољег; јер је под сваки руски царем после Михаила Феодоровића, Русија напредовала, док није дошла до своје данашње славе и величине, да у пространоме рускоме царству сунце не залази; а док на против од ондањих руских непријатеља, који су на Русију нападали, једва постоје трагови и мале рјављенице.

Патриотизам и разум руских царева, а пожртвовање, послушност, вјерност и храброст руских великана и руски народ, допринијело је да Русија слави своју величину, и сјећа се својих славних царева, као што се сад сјећа и прославља

триста-годишњицу од рођења оснивача владајућег дома славних Романовића, цара Михаила Феодоровића, који се усео на руски престо по милости Божијој и по вољи руског народа, јер су га руски великаши и руски народ једногласно изабрали и вјенчали на царство.

(Цар Никола II. у Нижњем Новгороду.)

Не да се описати оно безгранично одушевљење с којим је дочекан млади цар Никола у величанственом искићеном Нижњем Новгороду. Дочекао га је на станици и по сокацима непрегледан свијет, а од узвика: „Ура“ проламао се ваздух. Полиција и војска били су помијешани међу грађанством, као и сви остали гледаоци, ништа није сметало да се приближи својој цару и да га загрли својом неописаном љубављу и преданошћу, те је баш због тога, ваљда, и била радост народа управо немиљена, нечувена, ма да је иначе Русе увек готов да даде „Жизни за царја!“

Цар се са жељезничке станице одвезао у Преображенску саборну цркву, гдје се на гробу Нижњеновгородског грађанина Минина, онег лесебичног јунака, који је г. 1612. са кнезом Пожарским, кад су Пољаци већ били освојили Москву, спасао Русију од савршене пропасти, то довео на престо Русије првога Романова. А та црква пажња, разумије се, да је одушевљење народно довела до највећег стесна.

Ма да је надала киша као из рукава, за то је ипак цар одмах походно изложбу, гдје су били на стражи синови најугледнијих трговаца Москве и Нижњег Новгорода, потомци представника бајног богатства Русије, све сами милионари, одјевени у бјело руво старе Ринде.

После прегледања изложбе вратио се цар у Кремљ, гдје је најљубазније примао депутације свих стајежа гуверније Нижњеновгородске.

Руски листови тој походи царској посвећују поштоматрају, која су од општег политичког интереса. Тако нине „Новоје Време“: „Цар се налази сада у Нижњем Новгороду, гдје је Русија нашла свој пророђај, да сада као силна држава може да доврши своје унутрашње развијање и да чува мир цијелог свијета. Искрено задовољна својом судбином, никоме не желећи зла, Русија има данас једину брину, да искити своју кућу. Русија хоће да живи, а оставља и другима да живи. Русија је у Нижњем Новгороду скупила продукт свога домаћег рада, гдје се свако може убједити, како је напредак у култури драг и близак срцу Русије. У Нижњем Новгороду разанела је Русија шатор својој култури, своје раду и својој доказаној мирољубивости. У тај шатор ушао је сада цар. Сва Русија покреће се у неописаној радости исто тако као и Нижњи Новгород, јер је она сва одушевљена за наставак мирнога рада.“

НАРОДНА ПРИВРЕДА.

Озиме јечам.

(Ријен пред сјејидбу.) Наши пољопривредници не показују пажњу озимом јечму у оноликој мјери, колико га он у економији заслужује. С обзиром на користи које озими јечам пољопривреднику даје, а у срањењу са јарим јечмом, слободни смо рећи, да сјејање озимца у више прилика и са више разлога треба претпоставити јаром (прољетњем) јечму него као и озиму пшеници јарој.

Код нас у Србији гдје су зиме умјерене, код нас владају тако јаки мразови, — у пракци показало се је, да нам озими јечам увијек обилатије жетве доноси од прољетњег. Ријетки су случајеви да озимац тако измрзне те да услед тога жетва омане, само ако се на вријеме и како ваља посјеје; а од суше никад не може онако да страда као јари.

У опште узев, природа је код јечма таква, да може и врло ниску и врло високу температуру да издржи, дакле подноси разну подобије. Зна се, да ниједно стрмно жито није тако распрострањено као јечам; он је прилагодна биљка. Тако, мисли се да је јечму прва постојбина између Кавказа, Урала, Хималаја, Црног и Среди земног мора, јер је у овим мјестима налажен у угљеном стању; и он се данас распрострањује на сјевер до 70° с. ш. а на југ осим кукуруза доприје најдаље од свију жита. У Алпима усјејава на узвишењима од 1000 метара.

Код нас озимац може свуда добро да усјејава гдје се год може земља обрађивати, дакле и по брдовитијим мјестима.

У колико јечам не пробира кљему у толико је већи пробирач у земљи — захтјева јаку и добро обрађену земљу. Као год што треба земљу пригледити за јари јечам тако је исто треба спремити и за озимац. И озимац најбоље усјејава после окопане (кукуруза, кромира, сточне репе и т. д.). Најобичније се сјеје после кукуруза; а пошто се берб разних кукуруза већ приближава, то нам је и била наміјера да овим благовремено обратимо пажњу наших пољопривредника на гајење озимца у већим размјерама.

Као што смо најприје наговјестили, озимац најбоље усјејава на јакој, тропиној и пјесковитој пловачи са пропуштавном здравцом. У опште може и друге земље да поднесе ако су преходно добро нађубрене згорелим ђубретом. Влажне и мочварне земље никако не подноси, а тако исто у тешким, више глинастим земљама слабо напредује. У кратко, на којој год земљи усјејава прољетњи још боље усјејава озими јечам, по с том разликом, што озимац може да поднесе и свеже пађубрену пљиву, док то јари не подноси — од буности полесе, те му услед тога остаје зрно штуро, смежурано.

Поред других услова које озимац захтјева на да добро напредује, међу најглавније услове долази тај: да се на вријеме посјеје. Ако се на ово пољопривредник довољно не обзире, мало ће користити имати од свога рада. Као год што мора назити код јарог јечма да га одма, чим сјеје прољеће бацн у земљу т. ј. ако се нада повољним резултатима од жетве, исто тако и још више мора назити да у почетку јесени и озимац посјеје.

За сјејање озимца најподесније је доба године мјесец септембар, и то од почетка до краја, а што прије то боље. Сјејање може се продужити и до 10 октобра, по ово је доцније све више ризику изложено, тим прије што нијесу увијек лијепе јесени те да јечам има времена да никне и довољно се убокори (убуса), а ово је пак нужно да би могао лакше зиму да издржи. Дакле код озимца главно је, назити на то, да се благовремено у земљу бацн (посјеје) да у току јесени, за вријеме лијепих дана, нине и бар за 10 с.м. одрасте, а не мари ако и већи израсте — у толико ће мање моћи да му зима нашкоди. Ма и мањи мразови, ако узхвате сјење у земљи, док још није никло (за вријеме кљјања), може много да му нашкоде на чак и да га униште. Нарочито ако за овим настује јаки мразови на миме то и зима буде без синега, као што је проишла била, онда треба рачунати да је сјење пропало. У оваквом случају пољопривреднику не би ништа друго остало већ да идућег прољећа исту пљиву проре и неким прољетњим усјејем засјеје.

Напоменули смо да и озимац најбоље усјејава за окопанинама. Гдје је овога лета био кукуруз, кромир или други који усјеј од окопанина, треба пљиву пред сјејање подубље (бар га 10. с.м.) поорати, дрљачом подрљати те тиме што више земљу уситнити и од корова истрејити. За овим ако имамо машину (сјалницу) јечам посјејати и брадом — одмах за машином — пљиву поравнати т. ј. ако је машина за вретачно сјејање, а ако је за сјејање на оманке, онда после сјејања опет посјејати сјење задрљати (затрпнати) па тек затим брадом уравниати.* А ако немамо машину што је још то обично код наших пољопривредника (што свакако неби требало да буде,) онда у тме случају, пошто се њива пооре и подрља, оманке (руком) сјење посјејати, дрљачом за затрпнати и брадом поравнати, и са овим је сјејање свршено. При затрпнању сјемена треба назити да не дође плоче од 4 с.м. — да нешто дубље надио у земљу него кад се сјеје јари јечам.

Овако се врши сјејидба озимца кад долази на пљиву за окопанинама; а још је боље ако се прије још један пут, пред сјејидбу бар на три недеље раније пооре гдје је то могуће јер би тиме земља још обрађенија била па би била и обилнија жетва. Али, ако се деси да будемо принуђени озимац сјејати после пшенице или ражи, дакле на стрмниште (јечмините увијек избјегавати), онда је неопходно нужно да се на догичној пљиви стрника одма заоре чим се дигне жито, па пред сјејање јечма опет пљиву поорати и онако земљу пригледити као кад се сјејидба врши на пљиви после окопанина.

Они пољопривредници, који и озимац у изодоред на своме имању уврете, ваља да обрате пажњу и на то, да онс њиве, на које мисле у јесен озимац сјејати, засјејају ранијим сортама кукуруза, те да тако жито имају мјеста гдје ће озимац благовремено сјејати, пошто се то не може увијек постићи за дозним сортама (врстама) кукуруза; а нарочито онда, кад је хладније прољеће и кад се кукуруз најдаље до 15 априла не посјеје.

Што се тиче количине сјемена при сјејању озимца, то зависи хоће ли се сјејидба вршити машином или руком. Машином одлази 100—130, а на оманке (руком) 140—150 килограма на хектар.

Од озимца најобичнији је код нас шесторедца.

У прољеће, кад се снјеј отопи и земља ошчеди, треба видјети, па ако је јечам остао густ, онда га подрљати и тиме прорједити, а ако би сувише густ био, онда га уздуж и попречно подрљати. Овим тога, ако би га мраз са горњом површином земље издигао и тиме му жилице на поље изложило, треба га и поваљати

* Дешава се, да није увијек практично много пљиву у јесен брадом уравнивати; јер се овако поравнана земља много убије од снјежне поде и прољетњих киша те после усјеј тежи напредује кад се земља зачине. У оваквом случају и дрљача може не показе.

дрвеним ваљком. Ваљање треба увијек предузети и извршити по лијеном, сувом времену.

Па које су то добре особине озимог јечма, ради којих би наши пољопривредници требало у већим размјерама да га сију и производе него што је до сада чинио? — Добре особине озимца, поради којих би га у већим размјерама требало код нас производити ове су:

1. Што боље рађа него јари, јер је код овога просјечан принос 1000—1600 па и до 1800 килограма, а код јарика 800—1400 кг. по хектару; а и по квалитету у опште бољи је озимац од јарика (хектолитар озимца тежи 60—70 килогр. а јарика 56—65 кг.);

2. Што озимац мање страда од суше него јарик;

3. Што озимац може да успијева на лошијој земљи него јари;

4. Што код озимца пада сјидба у оно доба године кад пољопривредници готово све прешлије пољске послове посвршавају;

5. Што озимац мање страда од коро-ва, и што кивевитих година нема снјјета као јари;

6. Што озимац мање слаби земљу; 7. Што не полече на јакој и свјеже паљубеној земљи као јари; и

8. Што озимац раније сазријева од јарика за 15—20 дана, те са исте њиве, са које се позње озимац, може још један род да се скине, на пр. нека врста раног кукуруза (секлерски, алчудски, чиквантин, елда, рена угарбача) и т. д. или да се засјеје нека од њињих биљака за храну стоке, н. пр. мухар или кукуруз.

Озимац обично сазријева концем месеца маја или првих дана јуна, дакле у оно доба године кад су пољопривредници најоскуднији у људској храни *) и у највећој новчаној оскудици. Осим тога, првим је плодovima увијек и цијена повољнија, о чему пољопривредници такођер морају много да воде рачуна, ако нијесу ради да им — с муком и знојем — стечене плодове други буд зашто однесу.

На завршетку овога чланка нека ми је допуштено напоменути, да су на државном имању „Добричеву“ (код Турпије чињене пробе са озимцем и јарим јечмом. У току од неколико година озимац је увијек повољније резултате у жетви показивао. Бивало је случајева, да, на истој њиви и исте године озимац роди 1500—1600, а јари, 1000—1200 килограма по хектару. А бивало је и таквих случајева, да је сушних и у оштите неродних година код озимца принос бивао 900—1000 а јарика само 300—400 кг. по хектару!

Према оваквом, у пракци добивеном искуству, сада се на истом државном добру само озимац сјеје и то шесторедом. — Дворедац је такође врло добар, и његов жетвени принос може да буде и до 2000 кг. по хектар, а међу тим овај се и у пиварској индустрији (за фабрикацију пива) највише цијени и најекунље плаћа.

Из „Тежака.“

*) Већи дио европских сељака у нас храни се јечменим хлебом док не сташе пшеница и кукуруз.

ДОМАЋЕ ВИЈЕСТИ.

Ц е т и њ е, 3 августа.

(Свечана задушница.) Ономадне на 1 августа, као на тујни дан смрти блаженопочившег Њазза Данила, била је у катедралној цркви архијерејска задушна литургија са парастосом великом покојнику. Били су присутни Њихов Височанства Господар и Њазза Милена, Њихове Свјетлости Њазза Ана и Њазза Кешија и Њазза Мирко, и државни великодостојници у полупаради.

(Одикована.) Његово Височанство Господар изволио је одиковати: г. М. Гала, поддиректора канцеларије међународног поштанског савеза у Берну Ш-јем степенем Данилова реда; командира артиљерије г. Јована Пламенца, подкомандира Селјма Вибешића, сердара Милоша Н. Томовића и пона Марка Поповића-Чуповића IV-јем степенем; г. Јосифа Гавриловића-Малулова, учитеља јакхача државне ергеле у Биограду и г. Јована Средановића гардиста V-јем степенем истога реда.

(Личне вијести.) Г. Ст. Гудев, шеф канцеларије у министарству трговине и пољопривреде, у Софији, долазио је на Цетиње, и имао је част да буде примљен код Њ. В. Господара, који га је изволио одиковати V-јем степенем Данилова реда.

(Мухамеданци у редовној војсци.) по највишој одлуци имаће свога куvara, и бању за вјерско купање; осим тога, у вријеме рата, неће бити принуђени да војују противу својих једновјераца. Овај највиши обзир на религиозна осјећања наше браће мухамеданаца изазвао је велико одушевљење, и ми смо примили из Подгорице о томе допис, који замјењујемо овом билешком.

ТЕЛЕГРАМИ „БЕЧКОГ КОР. БИРА“.

БЕРЛИН, 28 јула. — Руски Цар и Царица пријавили су Цару Вилхелму своје присуство на маневрама у почетку септембра у Бреслави.

ВИЛХЕЛМСХЕХЕ, 28 јула. — Кнез Хохенлоос присуно је поздрављен Царем.

МИНХЕН, 28 јула. — „Пајесте Хахрихтен“ из поузданог извора изјављују, да кнез Хохенлоос не мисли дати оставку.

БНОГРАД, 29 јула. — На данашњем радикалском митингу Панић, Велимировић и други држали су умјерене говоре. Митинг је примио релуцију, да се одма ријешит уставно питање, и да дођу на владу радикали, који представљају већину народа. Ред је потпуно владао.

РИМ, 29 јула. — Конте Торински, на позив Цара Вилхелма, присуствоваће у септембру маневрама код Бреславе.

БЕЧ, 29 јула. — Италијанска крстарица ухватила је на афричкој обали један холандески пароброд пуно оружја и муниције очигледно намијењено за Абисинију, и одвела у Масаву.

СОФИЈА, 29 јула. — Кнез се повратио из иностранства.

КАПЕНАГЕН, 30 јула. — Царица удова руска присјела је.

АЛЕКСАНДРИЈА, 30 јула. — Кедиве је отпуговао преко Трета у Швајцарску.

СОФИЈА, 2 августа. — Оставка Петрова и Начевића сматра се свршеном ствари, али још није формална.

ЛОНДОН, 3 августа. — Парламентарно засједање затворено је престојним говором, који истиче пријатељске односе са свијема државама. Односно Крита, вели, да Инглеска остаје у строгом неутралитету. Инглеска се заузимље сагласно с осталијем државама да постигне споразум с предлозима, које могу примити како хришћани тако мухамеданци критски.

БУДАПЕШТА, 4 августа. — Званично се саопштава да је руски Цар даровао мађарском народном музеуму сабљу Ђорђа Ракоција, сада изложеног на миленијској изложби, што карактеризира односе аустро-руске. Цар Франц Јосиф тијем живо дирнут изразио је искрену захвалност Цару руском.

СОФИЈА, 5 августа. — Званично је саопштена оставка Начевића, на чије је мјесто привремено Гешов постављен.

ГРЧКИ УСТАНАК.

ЦАРИГРАД, 28 јула. — По жељи Порте екуменски Патријарх упутио је телеграфично све владике у Македонији, да савјетују народ, да стоји на миру, и у вјерности Султану.

АТИНА, 28 јула. — Беровић, попуштајући турском становништву у Хераклиону, на мјесто Хасан-паше поставио је пуковника жапдармарије Абдула.

АТИНА, 29 јула. — У пркос свему заузимању, није се могло стапути на пут пароброду, који је одвео на Крит неке подофицире и новинаре грчке. У политичкијем круговима осуђује се одлазак официра на Крит. Неки официри, под сумњом да намјеравају поћи на Крит, били су уапшени.

ЦАРИГРАД, 30 јула. — Дуклин-паша кренуо је пут Крита у изванредној мисији.

АТИНА, 31 јула. — У пркос савјета грчког консула, састала се јуче епитропија и наименовала провизорну владу, под пресједником Волондакиса. По свој прилици прогласиће сједињење с Грчком.

ЦАРИГРАД, 31 јула. — Услед догађаја у Анаполису Султан је строго наредио, да се угуши побуна мухамеданског становништва. Зини паша послан је на Крит, да извиди положај и да предложи пукне мјере. С њим је Грк Икијадес-ефенди, члан касације, и Ибрајим Егем-паша, који је наименован за војничког заповједника на мјесто Абдула паше. Вијести с Крита потврђују, да је 1500 мухамеданаца улегло у Анаполис, опљачкали куће, оскрјивили четири цркве, 32 хришћанина убили, и међу њима три пона. Једнога пона изгорјели. Један батаљон је послан у Анаполис. Абдула-паша, на позив консула, одбио је да пође, немачујући наредбу.

АТИНА, 1 августа. — Пароброд, који је возио официре, био је стигнут код Церига. На позив да се преда, одбио је пријетећи отпором, и наста-вио је пут Крита.

ЦАРИГРАД, 1 августа. — Зини-паша, добио је наредбу, да преговара са народнијем посланицима односно концесија и да казни покретаче догађаја у Анаполису.

КАНЕА, 1 августа. — Пљачка од стране мухамеданаца у источној провинцији наставља се. Хришћани употребљавају репресалу гдје могу.

ЛОНДОН, 2 августа. — Керзон је изјавио у сједници јучер, да се идеја о блокади Крита покренула у најбољој намјери. Али Инглеска жели створити сигурнији положај, да се доврши устанак на Криту. Данас је изјавио, да Инглеска не намјерава признати усташе као ратујућу странку.

ЦАРИГРАД, 4 августа. — Министар иностранијех дјела посјетио је све посланике велесила, и саопштио им сврху, којом су пошли Зини-паша и Икијадес ефенди на Крит, да улију повјерење у реформе. Имају наредбу да ступе у односима са консуларнијем тијелом.

ДОВЕР, 5 августа. — На банкету Сализбури је држао говор, у ком је изјавио, да влада инглеска неће ништа чинити, да парунци сагласје велесила.

АТИНА, 5 августа. — Влада грчка савјетовала је усташе, да не проглашују сједињење с Грчком. Укупно се рачуна да број прибојлијех Критана износи 15 иљада. Мислија Зини-паше изгледа да неће успјети са неповјерења Критана, који одбијају преговоре.

РАЗНЕ ВИЈЕШКЕ.

(Маркиз Висконти Веноста.) Новом талијанском министру спољашњих послова, маркизу Висконти-Вености има 68 година. Започео је своју политичку каријеру као новинар. Год. 1859. био му је тек 30 год. кад га је гроф Кавур поставио као краљевскога комесара уз бок Гарибалдију. У том положају потписао је Висконти-Веноста прву прокламацију, која је у име Виктора Емануила била упућена Талијанима. Скоро за тим постављен је за ађутанта Фаринију, с којим је заједно у Парми и Модени спремио анексију средње Италије. Год. 1860. одређени су га маркизу Пенолу, кад је овај у ванредној мисији послат, да преговара с кабинетима у Паризу и Лондону. Први општи избори за парламенат, донјеше Вености мандат народнога посланика, али у скоро за тим, позван бјеше у министарство спољашњих послова, као члан комитета за интернационална правна питања, а сас тога постао је крај за свога ађутанта. Пошто се десило, да је Висконти-Веноста и ако не званично, али у истини, у оно вријеме руководио спољашњим пословима Италије, то се с обзиром на инконтиненталитет ових радова одрекао посланичкога манданта. Год. 1863. постао је министар спољашњих послова, али је већ г. 1864. дао оставку с осталим члановима кабинета. Посље тога отишао је као посланик у Цариград, по није био тамо дуго, јер му је већ год. 1866. Рикасоли попудио и опет портфељ министра спољашњих послова. Год. 1869. постао је уз

то и министар предсједник. За вријеме француско-њемачкога рата, заступао је потребу неутралне политике. У погледу Рима био је за то, да се поштују постојећи уговори; али кад је у њега ушла талијанска војска, изјавио је у једној окружности, упућеној страним силама, да је с једне стране за то, да се узме у обзир сигурност свете столице, а с друге стране озбиљно је нагласио потребу, да се задовоље жеље народне. Он је остао министар до г. 1876., а затим се повукао у приватан живот, па је још само као сенатор утицао на јавно послове Италије. И сад, посље 20 година, ево га опет на министарској столици, те нико управо не зна, што се од њега очекује.

(Железнице у Китају.) Како се ради на томе, да се у Китају граде жељезнице и тиме отвори људском саобраћају оно огромно царство, вриједно је сазнати, зашто су се Кинези толико опирали грађењу гвоздених путова. Кад год се захтевала концесија за такво грађење, увјек су то мандарини одбијали, износећи као главни разлог да се у Кини не може градити подужа жељезница, јер народ не дозвољава, да се дира у гробове, који су свуда по унутрашњости, тамо амо, без реда, на сваком кораку расијани, па би се грађењем жељезнице морали раскопавати гробове и узнемирити душе покојника, а то би била највећа казна божја за Кинезе. Но изгледа, као да су се мртве душе сасвим добро привикале на нове обичаје, а то виде и сами Кинези, те постаје отпор све мањи и мањи. Много стоји до страних инжињера, који граде жељезнице, јер они треба да се привикну, да уважавају обичаје тамошњег становништва. Са пријатељским и услужним поступањем може се код Кинеза врло много постићи, док их исмејавање, надутост или сурово поступање јако врљежа, а најгоре је при томе, што они никад не показују, да су уврћени, него чекају прилику, да се освете. Врло користан примјер даје у том погледу поступање немачког инжињера Киндсера, који је саградио жељезницу из Тиентсина у Шан-хај-хуан. Кад је народ почео изјављивати, како се јако плаши, да ће се али дуси понети на кров жељезничких вагона, те оданде бацати опасне своје погледе у ниске кућерке, одговорно је он са свим озбиљно: „То лако може бити, али је то мала штета према великој користи, што ће настати тиме, да ће жељезнички ниски спрјечити силан број духова, да не долазе у куће.“ И то је становништво одмах разумјело и прихватило као вјероватно. У Китају види путник врло често пута пред главним улазом какове куће крагак зид, за који сам себи никад не може објаснити на што тај зид служи. Тај зид саграђен је због тога, да брани кућу од злих духова, јер они, по вјеровану становништва, морају правцем да улазе у кућу и не могу даље да обиђу зид, који је саграђен пред улазом у њу, ма да иначе тај зид није везан с другим, те се око њега може пролазити и управо мора пролазити, јер се иначе не би могло ући у кућу. У осталом ту нема ништа чудноватог; сваки народ тражи, да му се поштују обичаји, па тако ради и китајски. За то баш и славе Руси своје највеће успјехе у Азији и шире своју снагу у недогад, јер они највјесније поштују обичаје тамошњих народа, који су им због тога јако привржени и захвални.

„В. Н.“

ОБЈАВА.

Општина љуботинска има за про-дају око стотину миљара руја.

Кунац к.е. осим погођене цијене, морати платити сувише 50 флорина, за трошак и државну дацију.

Ко би жељео исти кунићи нека се изволи обратити подносијетима до 15. Августа ове године.

Ријеска, 29. Јула 1896.

Општина љуботинска

Официр Филип Јоветић и
Ђуран Станишин Прља.

О Г Л А С

GRAND HOTEL NATIONAL, WIEN
(Taborstrasse.)

Обновљен, једини велики бечки хотел, у коме се не рачуна ни послуга ни осветљење. 200 соба од по 400 а. в. 1. — Кунаило брајај и бразов (telephone.) Пристаништа коловоза и лаја у непо-средној близини. Уздерење цијене. Погодба при-у-жем бављену. Говоре се сви модерни језици — on parle toutes les langues modernes. —

А. Хартхамер
управител.

Ф. М. Мајер
власник.